

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.08.2002
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.07.2002
Avaldamismärge:	

Eesti Teaduste Akadeemia seadus

Vastu võetud 16.04.1997
 RT I 1997, 35, 539
 jõustumine 19.05.1997

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
13.12.2000	RT I 2000, 104, 685	08.01.2001
14.03.2001	RT I 2001, 34, 187	10.04.2001
29.01.2002	RT I 2002, 21, 117	04.03.2002
05.06.2002	RT I 2002, 53, 336	01.07.2002
12.06.2002	RT I 2002, 57, 357	01.08.2002

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse ülesanne

Käesolev seadus sätestab Eesti Teaduste Akadeemia õigusliku seisundi, liikmete staatuse, juhtimise korralduse ja ülesanded.

§ 2. Akadeemia ülesanded

(1) Eesti Teaduste Akadeemia (edaspidi Akadeemia), tuginedes oma liikmeskonna intellektuaalsele jõule, arendab ja esindab Eesti teadust. Akadeemia põhiline missioon on teadlaste ühendusena sõltumatult ja kõrge teadusliku professionaalsusega aidata kaasa Eesti teaduse ning riigi sotsiaalse ja majandusliku arengu küsimuste lahendamisele.

(2) Oma ülesannete täitmiseks Akadeemia:

- 1) algatab, korraldab ja koordineerib teadusuuringuid;
- 2) arendab rahvusvahelist teaduslikku koostööd;
- 3) kirjastab teaduslikke väljaandeid;
- 4) aitab kaasa uute teadlaspõlvkondade ettevalmistamisele;
- 5) korraldab teaduslikke nõupidamisi ja konverentse;
- 6) viib läbi teadustööde konkursse ja määrab auhindu;
- 7) määrab stipendiume ja uurimistoetusi teadlastele ja üliõpilastele;
- 8) nõustab Riigikogu, Vabariigi Valitsust ja riigiasutusi ning annab neile soovitusi;
- 9) osaleb teadus- ja arendustegevust puudutavate õigusaktide ettevalmistamises;
- 10) osaleb oma esindajate kaudu teiste teadus- ja arendusasutuste ning sihtasutuste töös kooskõlas nende tegevust reguleerivate õigusaktidega;
- 11) esitab arvamusi Eesti teaduse korralduse ning teadus- ja arendustegevuse finantseerimise kohta;
- 12) aitab kaasa teadlaste loomingulise potentsiaali realiseerimisele ja kaitseb nende õigusi.

§ 3. Akadeemia õiguslik seisund

(1) Akadeemia on avalik-õiguslik juriidiline isik, kes tegutseb käesoleva seaduse, teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse (RT I 1997, 30, 471), oma põhikirja ja teiste õigusaktide alusel.

(2) Akadeemia on autonoomne, mis seisneb õiguses iseseisvalt:

- 1) kehtestada oma põhikirja;

- 2) valida oma liikmed;
- 3) määrata oma organisatsiooniline struktuur niivõrd, kuivõrd see ei ole reguleeritud käesoleva seadusega;
- 4) valida oma tegevuse suunad, viisid ja koostööpartnerid;
- 5) otsustada oma vara ja vahendite kasutamise ja käsutamise üle kooskõlas seadusega;
- 6) otsustada oma tegevuse tulemuste kasutamise üle, kui seda ei piira seadus või leping.

(3) Akadeemia põhikirja ja selles tehtavad muudatused kinnitab üldkogu ning registreerib Haridusministeerium. Põhikiri ja selle muudatused jõustuvad nende registreerimise hetkest.

(4) Akadeemia lõpetatakse seadusega.
[RT I 2002, 53, 336- jõust. 01.07.2002]

2. peatükk

AKADEEMIA LIIKMESKOND

§ 4. Liikmeskonna koosseis

Akadeemia liikmeskonna moodustavad akadeemikud, kelle piirarvuks on 60, ja välisliikmed, kelle arvu määrab üldkogu. Kuuluvus Akadeemia liikmeskonda on eluaegne.

§ 5. Akadeemikud

(1) Akadeemikuks valitakse Eesti kodanikest teadlasi, kes on oluliselt arendanud teadust oma valdkonnas. Akadeemikuks võib valida ka väljapaistvaid kirjandus- ja kunstitegelasi, kes on andnud olulise panuse Eesti vaimukultuuri.

(2) Akadeemikud valib üldkogu kandidaatide seast, kelle esitamise õigus on akadeemikutel, Eesti teadusasutustel ja -seltsidel ning loomeliitudel ja -ühendustel. Valimise protseduur ja tingimused sätestatakse Akadeemia põhikirjas.

(3) Akadeemiku ülesandeks on:

- 1) edendada isikliku loova töö kaudu teadust, tehnikat, kirjandust või kunsti oma valdkonnas;
- 2) võtta osa teaduse, kultuuri ja sotsiaal-majanduslike arengukavade kujundamisest Eestis;
- 3) osaleda haritlaste ettevalmistamisel;
- 4) aidata kaasa teaduse, kultuuri ja hariduse väärtustamisele Eestis;
- 5) olla vastavalt oma erialale Akadeemia ühe osakonna liige ning võtta osa üldkogu ja oma osakonnakogu istungitest.

(4) Akadeemikul on õigus:

- 1) võtta osa Akadeemia juhatuse ja kõigi osakonnakogude koosolekutest;
- 2) esitada Akadeemia üldkogule, juhatusele ja oma osakonnakogule arutamiseks teaduslikke ja teaduslik-organisatsioonilisi küsimusi;
- 3) saada teavet Akadeemia üldkogu ja juhatuse otsuste kohta ning Akadeemia poolt Riigikogule, Vabariigi Valitsusele ning teadus- ja arendusasutustele ametlikult esitatud seisukohtadest, samuti saada teavet muudest Akadeemia tegevust puudutavatest olulistest küsimustest;
- 4) olla valitud mis tahes juhtivale ametikohale Akadeemias;
- 5) tutvustada ning esitada üldsusele ja riigiasutustele oma seisukohti teadust ja ühiskonda puudutavates küsimustes.

(5) Akadeemia ja oma ülesannete täitmisega seotud kulude katteks saavad akadeemikud eluaegset akadeemikutasu, mille suuruse ja maksmise korra määrab Vabariigi Valitsus.

§ 6. Välisliikmed

Akadeemia välisliikmeteks valitakse välismaa teadlasi, kellel on väljapaistvaid saavutusi oma valdkonnas ja kes on oma teadustöö kaudu seotud Eestiga. Välisliikmete valimise protseduur ja kandidaatide esitamise kord ning välisliikmete õigused ja ülesanded sätestatakse Akadeemia põhikirjas.

3. peatükk

JUHTIMINE

§ 7. Juhtimise korraldus

(1) Akadeemial on kollegiaalsed juhtimisorganid ja liikmeskonna seast valitud juhid.

(2) Akadeemia kollegiaalsed juhtimisorganid on üldkogu ja juhatus.

(3) Akadeemia liikmeskonnast valitud juhid on president, asepresidendid ja peasekretär, kes juhivad Akadeemia tegevust vastavalt käesolevas seaduses ja Akadeemia põhikirjas sätestatud pädevusele ja tööjaotusele.

§ 8. Üldkogu

(1) Akadeemia kõrgeim juhtimisorgan on üldkogu, mille moodustavad kõik Eesti Teaduste Akadeemia akadeemikud.

(2) Üldkogu:

- 1) kinnitab Akadeemia põhikirja ja teeb selles muudatusi;
- 2) kinnitab muud Akadeemia tegevust reguleerivad alusdokumendid ja neis tehtavad muudatused;
- 3) kinnitab Akadeemia struktuuri ning Akadeemia asutuste põhimäärused;
- 4) valib akadeemikud ja Akadeemia välisliikmed;
- 5) valib Akadeemia presidendi, asepresidendid, peasekretäri ja teised juhatuse liikmed;
- 6) kuulab ära ja kinnitab Akadeemia tegevuse aastaaruande, kinnitab Akadeemia eelarve ja selle täitmise aruande;
- 7) annab hinnanguid teadussuundade olukorrale Eestis ning teeb ettepanekuid nende arendamise kohta;
- 8) võtab vastu seisukohti Eesti riigi sotsiaalset ja majanduslikku arengut puudutavates küsimustes, edastades need Riigikogule ja Vabariigi Valitsusele;
- 9) kuulab teadusettekanideid;
- 10) otsustab presidendi või juhatuse poolt läbiarutamiseks ja seisukoha võtmiseks esitatud teisi küsimusi, mis käesoleva seaduse ja Akadeemia põhikirja alusel kuuluvad üldkogu pädevusse.

(3) Üldkogu istungid on korralised ja erakorralised. Istungid kutsub kokku president, tema äraolekul asepresident. Üldkogu korraline istung kutsutakse kokku vähemalt kaks korda aastas. Üldkogu erakorraline istung kutsutakse kokku, kui seda peab vajalikuks president või kui seda nõuab juhatuse enamus, üks osakonnakogudest või vähemalt üks neljandik kõigist akadeemikuist.

(4) Üldkogu istungi kokkukutsumis- ja töökord kehtestatakse Akadeemia põhikirjaga.

§ 9. Juhatus

(1) Juhatus on Akadeemia kollegiaalne juhtimisorgan üldkogu istungite vaheaegadel.

(2) Juhatusse kuuluvad president, asepresidendid, peasekretär, osakonnajuhatajad ja üldkogu poolt akadeemikute hulgast valitud liikmed.

(3) Juhatus:

- 1) tagab üldkogu otsuste elluviimise;
- 2) valmistab ette üldkogule esitavad küsimused;
- 3) kuulutab välja teadustööde konkursse ja määrab auhindu;
- 4) kuulutab välja ja määrab uurimistoetusi ning stipendiume teadlastele ja üliõpilastele;
- 4¹) kuulutab välja uurija-professori valimise konkursi ja valib uurijaprofessorid;
- 5) otsustab Akadeemia astumise rahvusvahelistesse organisatsioonidesse;
- 5¹) nimetab geenivaramu vastutava töötleja nõukogu kolm liiget;
- 6) otsustab Akadeemia vara kasutamise seadusega sätestatud piires;
- 7) kinnitab Akadeemia kantselei ja selle struktuuriüksuste põhimäärused ning nende aruanded;
- 8) moodustab alalisi või ajutisi komisjone küsimuste lahendamiseks konkreetsetes teadusvaldkondades;
- 9) täidab muid Akadeemia tegevuseks vajalikke ülesandeid.

(4) Juhatus istungid toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui kord kvartalis. Istungite töökord määratakse reglemendiga, mille kinnitab üldkogu.

(5) Juhatus otsus jõustub pärast presidendi poolt allakirjutamist. Kui president keeldub juhatus otsusele alla kirjutamast, antakse küsimus üldkogu otsustada.

(6) Juhatus on aruandekohustuslik üldkogu ees.

§ 10. President

(1) President on Akadeemia üldjuht, kes esindab Akadeemiat suhetes teiste isikutega. Ta kannab vastutust Akadeemia üldise arengu, tema põhikirjajärgse tegevuse ning Akadeemia vara ja vahendite õiguspärase ja otstarbeka kasutamise eest. President on aruandekohustuslik üldkogu ees.

(2) Presidendi valib üldkogu akadeemikute hulgast salajasel hääletamisel viieks aastaks. Valimise kord sätestatakse Akadeemia põhikirjas. Sama akadeemikut ei saa presidendiks valida järjestikku rohkem kui kaheks ametiajaks.

(3) Presidendiga sõlmib ja lõpetab Akadeemia nimel tähtajalise töölepingu üldkogu poolt volitatud akadeemik.

(4) Presidendi asendab asepresident põhikirjas sätestatud korras.

§ 11. Asepresidendid

(1) Asepresident juhib presidendi määratud töövaldkonda. Asepresident võib ühtlasi täita osakonnajuhataja ülesandeid.

(2) Asepresidentide arvu määrab üldkogu.

(3) Asepresidendi valib üldkogu akadeemikute hulgast salajasel hääletamisel viieks aastaks. Valimise kord sätestatakse Akadeemia põhikirjas. Sama akadeemikut ei saa asepresidendiks valida järjestikku rohkem kui kaheks ametiajaks.

(4) Akadeemia asepresidendiga sõlmib ja lõpetab Akadeemia nimel tähtajalise töölepingu president.

(5) Asepresident on aruandekohustuslik üldkogu ja presidendi ees.

§ 12. Peasekretär

(1) Peasekretär korraldab Akadeemia kantselei kaudu Akadeemia asjaajamist ja finantstegevust, sõlmib ja lõpetab Akadeemia nimel töölepingud osakondade ja Akadeemia kantselei töötajate ning Akadeemia asutuste juhtidega, samuti täidab teisi ülesandeid vastavalt üldkogu ja juhatuse otsustele.

(2) Peasekretäri valib üldkogu akadeemikute hulgast salajasel hääletamisel viieks aastaks. Valimise kord sätestatakse Akadeemia põhikirjas. Sama akadeemikut ei saa peasekretäriks valida järjestikku rohkem kui kaheks ametiajaks.

(3) Peasekretäri sõlmib ja lõpetab Akadeemia nimel tähtajalise töölepingu president.

(4) Peasekretär on aruandekohustuslik üldkogu ja presidendi ees.

4. peatükk STRUKTUUR

§ 13. Struktuur

Akadeemia struktuuri moodustavad:

- 1) osakonnad;
- 2) kantselei;
- 3) asutused.

§ 14. Osakonnad

(1) Osakond ühendab vastava teadusvaldkonna akadeemikuid, välisliikmeid ja Akadeemia asutusi koostöös teiste sama valdkonna teadus- ja arendusasutuste ning teadusseltsidega.

(2) Teadusvaldkonnad, kus osakonnad moodustatakse, otsustab üldkogu.

(3) Akadeemikute ja välisliikmete kuuluvuse osakondadesse kinnitab juhatuse.

(4) Osakond koordineerib Akadeemia teaduslikku ja teaduslik-organisatsioonilist tegevust oma valdkonnas. Osakonna tegevuse alused kehtestatakse osakonna põhimäärusega, mille kinnitab üldkogu.

§ 15. Osakonna juhtimine

(1) Osakonna tegevust juhivad osakonnakogu ja osakonnajuhataja.

(2) Osakonnakogu moodustavad kõik osakonda kuuluvad akadeemikud. Osakonnakogu ülesanded ja tegutsemise kord sätestatakse osakonna põhimäärusega.

(3) Osakonnakogu valib osakonnajuhataja osakonda kuuluvate akadeemikute hulgast salajasel hääletamisel viieks aastaks. Valimise kord sätestatakse osakonna põhimäärusega. Sama akadeemikut ei saa osakonnajuhatajaks valida järjestikku rohkem kui kaheks ametiajaks.

(4) Osakonnajuhataja on aruandekohustuslik juhatuse ja presidendi ees.

§ 16. Akadeemia kantselei

(1) Akadeemia asjaajamist ja finantstegevust, samuti muud tegevust vastavalt üldkogu ja juhatuse otsustele korraldab Akadeemia kantselei, mis töötab peasekretäri juhtimisel juhatuse kinnitatud põhimääruse järgi.

(2) Akadeemia kantslei struktuuri ja ametikohad kinnitab juhatus.

§ 17. Akadeemia asutused

(1) Riigikogu otsuse alusel, tulenevalt Akadeemia üldkogu taotlusest, võib Akadeemia luua asutusi, millel on oma eelarve ja pangaarve ning mille funktsioonid ja tegutsemise alused kehtestatakse asutuse põhimääruses.

(2) Akadeemia asutuse põhimääruse kinnitab Akadeemia üldkogu ja see registreeritakse Haridusministeeriumis.

(3) Akadeemia asutust juhib direktor, kellega sõlmib Akadeemia nimel tähtajalise töölepingu peasekretär. Teaduslikke funktsioone täitva asutuse direktor valitakse kuni viieks aastaks ning tema nõuandva organina moodustatakse asutuse nõukogu. Direktori valimise ning nõukogu moodustamise kord sätestatakse Akadeemia põhikirjas.

(4) Akadeemia asutus annab oma tegevusest aru Akadeemia presidendile, kes teostab järelevalvet asutuse tegevuse üle.

[Lõige 5 jõustub 1. 08. 2002]

(5) Akadeemia ja akadeemia asutused registreeritakse riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris selle registri põhimääruses sätestatud korras.

[RT I 2002, 57, 357- jõust. 01.08.2002]

§ 18. Akadeemiaga assotsieerunud asutused ja seltsid

Akadeemiaga võivad assotsieeruda tema struktuuri mittekuuluvad teadus-, arendus- ja kultuuriasutused ning teadusseltsid, kelle tegevus ja eesmärgid on kooskõlas Akadeemia tegevuse ja eesmärkidega. Assotsieerunud asutuse või seltsi ja Akadeemia suhted, vastastikused õigused ja kohustused sätestatakse Akadeemia põhikirjas ja assotsiatsioonilepingus.

5. peatükk VARA JA FINANTSEERIMINE

§ 19. Akadeemia vara

(1) -(2)

[Kehtetud - RT I 2002, 53, 336- jõust. 01.07.2002]

(3) Akadeemial on õigus omada vara, mis oli Akadeemia omandis enne 1940. aasta 16. juunit.

(4) .

[Kehtetu - RT I 2002, 53, 336- jõust. 01.07.2002]

(5) Akadeemiale kuuluvat kinnisvara võõrandada ja laenu võtta on Akadeemial õigus Vabariigi Valitsuse loal.

(6) Akadeemial ei ole õigust anda laenu, osutada sponsoortoetust või olla äriühingu aktsionär või osanik.

(7) Akadeemial on õigus anda uurimistoetusi ja stipendiume ning toetada käesoleva seaduse paragrahvis 18 nimetatud asutusi ja seltsi nende põhikirjalises tegevuses.

(8) Käesolevas paragrahvis sätestatu ei piira Akadeemia õigusvõimet.

[RT I 2002, 53, 336- jõust. 01.07.2002]

§ 20. Finantseerimine

(1) Akadeemia tegevust finantseeritakse riigieelarvest ja muudest allikatest. Akadeemia riigieelarvelise finantseerimise maht määratakse vastava aasta riigieelarves Haridusministeeriumi valitsemisala kuludes.

(2) Akadeemial on õigus osutada teistele isikutele oma põhikirjalisest tegevusest tulenevaid tasulisi teenuseid, millest saadud tulu läheb Akadeemia eelarvesse.

(3) Akadeemia rahalisi vahendeid käsutavad president ja peasekretär Akadeemia üldkogu kehtestatud tingimustel ja korras.

(4) Akadeemia teadus- ja arendusasutuse infrastruktuuri kulud kaetakse riigieelarvest selleks Akadeemiale sihtotstarbeliselt ettenähtud vahenditest.

§ 21. Eelarve

- (1) Akadeemia kõigi tulude ja kulude kohta koostatakse eelarve.
- (2) Riigieelarveväliselt laekunud tulud jaotatakse Akadeemia eelarve järgi ##ldistel alustel, kui seda ei piira seadus või laekuvate tulude kasutamise kohta seatud eritingimused.

§ 22. Kontroll ja aruandlus

- (1) Akadeemia peab oma varade ja vahendite kasutamise kohta raamatupidamise ja statistilist arvestust seadusega kehtestatud korras.
- (2) Akadeemiale eraldatud riigieelarveliste vahendite kasutamist kontrollib Rahandusministeerium. Riigikontroll kontrollib Eesti Teaduste Akadeemia tegevust vastavalt Riigikontrolli seadusele.
- (3) Riiklikku järelevalvet Akadeemia tegevuse üle teostab Haridusministeerium.
- (4) Akadeemia annab oma tegevusest aru seaduses või seaduse alusel sätestatud mahus ja korras.

6. peatükk SEADUSE RAKENDAMINE

§ 23. Üleminek

- (1) Akadeemia president tagab Akadeemia põhikirja vastavusse viimise käesoleva seadusega kuue kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest.
- (2) Enne käesoleva seaduse jõustumist Akadeemias moodustatud otsustuskogud ja valitud isikud tegutsevad valimisperioodi lõpuni, kui vahepeal jõustunud põhikiri ei näe ette teisiti.
- (3) Olemasolevate riigi teadus- ja arendusasutuste ühinemisel ja ümberkujundamisel Teaduste Akadeemia asutusteks lähtutakse teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse paragrahv 21 lõikest 2.
- (4) Vabariigi Valitsus annab Akadeemia valduses ja kasutuses oleva vara Akadeemia omandisse kuue kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest.
- (5) Vabariigi Valitsus annab oma määrusega hiljemalt ühe aasta jooksul pärast käesoleva seaduse jõustumist Akadeemiale tasuta üle sellise enne 1940. aasta 16. juunit Akadeemia omandis olnud vara, mida Akadeemia taotleb ja mida on Akadeemia omandisse võimalik üle anda ning mis on Akadeemia vajalik tema põhikirjas sätestatud ülesannete täitmiseks.